

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 30.1.2008
KOM(2008) 42 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Forslag til fælles rapport om social sikring og social integration 2008

{SEK(2008)91}

CENTRALE BUDSKABER

- Den sociale og den økonomiske politik kan og bør støtte hinanden. Reformerne inden for den sociale sikring og den aktive integrationspolitik har inden for de senere år bidraget til højere vækst og flere job. Men der skal stadig gøres meget for at sikre, at de bedre økonomiske rammer også giver sig udtryk i fordele for dem, der er på samfundets rand. Det er derfor afgørende for en bæredygtig udvikling i Europa, at man forebygger og bekæmper fattigdom og social udstødelse gennem en yderligere modernisering af den sociale sikring inden for rammerne af en sund finanspolitik, der kombinerer et rimeligt niveau for den sociale sikring og økonomisk bæredygtighed. Mere generelt skal de integrerede politikker – med integration af ligestillingsaspektet - videreføres med en målsætning om, at de mest sårbare i samfundet skal integreres fuldt ud. En vedvarende indsats vil være nødvendig i den næste cyklus af Lissabonstrategien og i tiden herefter.

- Beskæftigelsesfrekvensen er steget for alle kategorier af ældre arbejdstagere. Foranstaltninger til aktiv integration samt reformer af pensionsområdet og arbejdsmarkedet har forbedret incitamenterne til at arbejde, men det er nødvendigt, at endnu flere arbejder. Endvidere bør de forblive økonomisk aktive længere. Sammen med indsatsen for at forbedre produktiviteten vil dette bidrage til et mere solidt grundlag for de sociale sikringssystemer og pensionernes bæredygtighed og tilstrækkelighed. Især pensionsreformer kan fremme aktiv aldring ved at øge evnen til beskæftigelse, ved at mindske omfanget af førtidspensionsordninger, ved at øge fleksibiliteten i forbindelse med tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og ved at styrke incitamenterne for at blive længere på arbejdsmarkedet, forudsat at arbejdsmarkedet står åbne for ældre arbejdstagere.

- Arbejdet med pensionsreformerne skrider frem, men det er nødvendigt at overvåge reformerne løbende med hensyn til deres virkning for fremtidige pensioners tilstrækkelighed, risikoen for fattigdom samt pensionernes bæredygtighed. Man bør henlede opmærksomheden på risiciene ved forskellige pensionsordninger, og man bør fremme velovervejede valg.

- 19 millioner af de 78 millioner europæere, som lever med risiko for fattigdom, er børn. Det er nødvendigt at sikre lige muligheder for alle og at sikre, at alle børn afslutter deres skolegang for at bryde mønstret med fattigdom og udstødelse, der går i arv fra generation til generation. Her er det nødvendigt at styrke politikkerne for integration og mod forskelsbehandling, ikke mindst i forbindelse med indvandrere og deres efterkommere og etniske minoriteter.

- Når børn er fattige, skyldes det, at de bor i husstande uden arbejde med utilstrækkelige indtægter, eller fordi deres forældres arbejde ikke giver nok til at forebygge eller bekæmpe fattigdom. Derfor er gennemførelsen af afbalancerede, omfattende strategier for aktiv integration et indirekte, men vigtigt element for at fremme børns og unges velfærd. Der skal findes den rette balance mellem hjælp til familierne og en målrettet indsats over for børnene selv. De bedste resultater fås ved en målrettet indsats over for de dårligst stillede børn inden for rammerne af generelle, brede tiltag.

- Socialpolitikker har stor betydning for sundhed, og sundhed er en vigtig determinant for chancen for et bedre liv. Det er nødvendigt med aktioner, hvis vedvarende og omfattende uligheder med hensyn til sundhedsresultater skal mindskes. Det er nødvendigt, at der med tiltagene gennemføres en strategi med inddragelse af sundhedsaspektet i alle politikker; social

sikring kan sikre lige adgang til sundhed og forebyggelse på grundlag af behov, herunder også for de mennesker, som det er vanskeligst at nå.

- Der er et stigende behov for langtidspleje. Medlemsstaterne har forpligtet sig til at give øget adgang til en service af høj kvalitet. Der skal findes den rette balance mellem offentlige og private ansvarsområder og mellem formel og uformel pleje. Pleje i hjemlige omgivelser eller lokalt foretrækkes frem for institutionel pleje, men for mange medlemsstater er en sådan kvalitetstjeneste fortsat en udfordring. Det samme gælder for en bedre koordinering af plejen og i spørgsmålet om sikring af støtte til uformelle plejere.

- Den første cyklus i den strømlinede åbne koordinationsmetode har vist, at de fælles sociale mål, som blev vedtaget i 2006, har hjulpet medlemsstaterne til at udforme deres politikker. Disse mål er langsigtede, men er også gyldige på indeværende tidspunkt, og en fortsat gennemførelse heraf er af afgørende betydning for en vellykket gennemførelse af Lissabonstrategien.

- Fokus på vigtige emner i 2007 var en fornyelse i den åbne koordinationsmetode. Det har øget forståelsen, fremmet den gensidige læring, bidraget til en bedre overvågning og givet mere målrettede rapporter. Medlemsstaterne og Kommissionen vil gennemføre forbedrede arbejdsmetoder for at opnå bedre resultater i europæiske og nationale strategier med henblik på den åbne koordinationsmetodes cyklus for 2008-2011 og fremover.

1. INDLEDNING

Efter gennemførelsen af reformer i Lissabonstrategien er væksten øget, og der er ved at blive skabt job, samtidig med at arbejdsløsheden mindskes i hele Europa. Der er synlige positive virkninger for den sociale samhørighed, f.eks. et fald i antallet af langtidsarbejdsløse. Selv om forskellen mindskes, er der dog fortsat en betragtelig afstand mellem tallene for mænd og kvinder. Erhvervsfrekvensen for ældre arbejdstagere ligger nu på næsten 44 % i EU (34,8 % for kvinder og 52,6 % for mænd); 9 lande har nået målet for 2010 på 50 %. Reformen af den sociale sikring og politikker for social integration er begyndt at give resultater: de fremmer direkte den sociale samhørighed, men støtter også væksten ved at styrke udbuddet af arbejdskraft og ved at gøre de offentlige finanser mere bæredygtige. Det finansielle grundlag for den sociale sikring er udvidet med nye former for skatter ud over beskatningen af arbejde. En bedre kvalitet i forbindelse med udgifterne til social sikring er nødvendig for at fastholde et passende niveau for den sociale sikring og for at sikre et solidt grundlag for de offentlige finanser.

Men en solid vækst og jobskabelse forbedrer ikke automatisk situationen for dem, der er mest marginaliseret i vort samfund. At have et job giver den bedste chance for at undgå udstødelse, men dette er ikke altid en garanti. Omkring 8 % af EU-borgerne lever med risiko for fattigdom, selv om de er beskæftiget. Selv på et boomende arbejdsmarked kan andelen af husstande uden arbejde forblive uændret, og nogle ser sig fanget i en spiral af lav løn/ingen løn. Ser man på befolkningen generelt, risikerer omkring 16 % af EU-borgerne, dvs. næsten 80 millioner mennesker, indkomstfattigdom, hvor kvinder er mest udsat. I de fleste medlemsstater hører børn og unge til de sårbare grupper, der er udsat for en endnu højere risiko.

I den fælles rapport fra 2007 undersøgte man den første række af nationale strategirapporter, der giver et samlet overblik over politikker vedrørende social integration, pensioner og

sundhed samt langtidspleje¹. Det fremgik af rapporterne, hvorledes en samlet betragtning af alle målene og en mere strategisk og målrettet fremgangsmåde kan forbedre virkningen af politikker og kvaliteten i forbindelse med offentlige udgifter. I 2007 var der ingen nationale rapporter, og dette gav mulighed for at fokusere på særlige emner med understregning af den europæiske strategis langsigtede dimension. I punkt 2 er der en oversigt over erfaringerne med udvalgte emner, mens man i punkt 3 ser på kommende strategier. I 2007 startede også en ny programmeringsperiode for strukturfondene. I de fleste medlemsstater er der gjort markante fremskridt med hensyn til anvendelsen af strukturfondene, ikke blot målrettet mod prioriterede områder inden for "vækst og job", men også med hensyn til fælles sociale mål. Fra Den Europæiske Socialfonds budget for 2007-2013 vil der blive brugt næsten 10 milliarder EUR direkte på social integration som prioriteret område, dvs. 12,4 % af det samlede beløb. Ud over denne direkte støtte fremmes integrationen af dårligt stillede også gennem andre ESF-aktiviteter. Også Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) vil investere markant, omkring 17 milliarder EUR, i social infrastruktur (uddannelse, sundhed, børnepasning, sociale boliger). Medlemsstaterne trækker på strukturfondene som et effektivt supplement til nationale, regionale og lokale støtteprojekter og aktiviteter.

En mere detaljeret evaluering af forskellige emner og en omfattende analyse af anvendelsen af strukturfondene til fælles sociale mål² kan ses i støttedokumentet.

2. VEKSELVIRKNINGER MELLEM DEN ÅBNE KOORDINATIONSMETODE OG LISSABONSTRATEGIEN FOR VÆKST OG JOB

På Det Europæiske Råds møde i marts 2007 understregede man, at de fælles sociale mål for EU skulle afspejles bedre i Lissabonagendaen. På det uformelle rådsmøde fremhævede man endnu engang behovet for, at de prioriterede sociale områder integreres bedre og gøres mere synlige i forbindelse med den mere omfattende europæiske strategiske reformramme. Ministrene understregede, at koordineringen af politikkerne udgør et af de vigtigste redskaber til at opnå fremskridt med hensyn til beskæftigelsen i EU og sociale spørgsmål, hvilket er afgørende både for at forbedre kvaliteten af politikkerne og for at gøre fremskridt i retning af de fælles mål. Udvalget for Social Beskyttelse reagerede ved at overdrage en arbejdsgruppe opgaven med at udpege eksempler på positive vekselvirkninger mellem de fælles sociale mål og målene for højere økonomisk vækst og flere og bedre job.

I rapporten fra arbejdsgruppen viste man, hvor tæt politikkerne vedrørende økonomi, beskæftigelse og sociale anliggender er forbundet, og hvor meget de gensidigt støtter hinanden. Godt udarbejdede sociale sikringssystemer og politikker for social integration udgør produktive faktorer, der er høj grad bidrager til den enkelte medlemsstats økonomiske resultater. De igangværende reformer vedrørende pensioner og sundhedspleje påvirker klart både de offentlige finansers bæredygtighed og situationen på arbejdsmarkedet i en positiv retning. Med held gennemførte aktioner på sundhedsområdet forbedrer livskvaliteten og produktiviteten. Omfattende politikker til en aktiv integration for de mennesker, som befinder sig længst væk fra arbejdsmarkedet, styrker den menneskelige kapital og udbuddet af arbejdskraft og styrker samtidig samfundets sammenhængskraft. En forbedring af børns og

¹ I løbet af 2007 har nogle medlemsstater ajourført deres strategier: AT, FR, NL, RO, FI, SE, SI og UK.

² Andre finansieringsinstrumenter i EU, såsom Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne, bidrager ligeledes til social integration.

unges situation medvirker til, at fremtidige generationer får mulighed for at udvikle deres fulde potentiale og dermed bidrage mere til samfundet og økonomien.

2.1. Indsats for at mindske fattigdom blandt børn

Med 19 % med risiko for fattigdom har børn i EU en større risiko end befolkningen generelt. I de hårdest ramte lande når denne andel næsten op på 30 %. Ca. 10 % af alle børn lever i husstande, hvor ingen arbejder, og 60 % af disse har risiko for at ende i fattigdom. På trods af de generelle fremskridt på arbejdsmarkedet har dette tal ikke ændret sig siden 2000. Når begge forældre arbejder, har kun 7 % af børnene risiko for at ende i fattigdom, men andelen når op på 25 %, når kun én af forældrene arbejder. Andre faktorer omfatter sammenholdt med en lav arbejdsintensitet en husstand med kun én forælder eller en husstand med en stor familie. Gennemsnitligt mindsker de sociale overførsler risikoen for fattigdom blandt børn med 44 %. Fattigdom blandt børn er resultatet af en kompleks vekselvirkning mellem disse faktorer. De bedste resultater synes opnået i lande, som behandler problemet på alle fronter, og som finder den rette balance mellem en målrettet indsats over for familien og en målrettet indsats over for barnet selv. Dette indebærer, at man skal kombinere strategier for at øge forældrenes adgang og tilknytning til beskæftigelse med formidlingstjenester og med indkomstilskud, som mindsker risikoen for, at de bliver fanget i en økonomisk fælde. Skal disse foranstaltninger lykkes, skal de udgøre en velafbalanceret blanding af politikker, som fokuserer på hurtig indgriben, som har tilstrækkelige ressourcer, og som bygger på klare mål og målsætninger.

Hvis børn er fattige, skyldes det generelt, at de indgår i fattige husstande. En forbedring af børns materielle situation indebærer, at familiens indtægt skal øges med direkte støtte – enten finansielt eller i form af tildeling af grundlæggende sociale serviceydelser – og gennem foranstaltninger, der letter begge forældres adgang til arbejdsmarkedet. Muligheden for at forene arbejdsliv og familieliv kan spille en vigtig rolle, f.eks. ved at styrke kvaliteten og antallet af børnepasningsmuligheder. Enhver aktion til styrkelse af forældrenes forbindelse med arbejdsmarkedet skal imidlertid følges op af foranstaltninger, der sikrer, at de personer, som mangler evne eller mulighed for at arbejde, modtager tilstrækkelig støtte til, at de og deres familier kan leve et værdigt liv. Det at børn lever med risiko for fattigdom, selv hvis deres forældre arbejder, viser behovet for job med bedre kvalitet og forhold, der opmuntrer til fastholdelse af job og muligheder for fremskridt i karrieren. I forbindelse hermed er det opmuntrende at se, hvor stor vægt der lægges på aktiv integration i medlemsstaternes forslag til anvendelse af Den Europæiske Socialfond for at bekæmpe de hindringer for deltagelse i arbejdsmarkedet, som dårligt stillede står over for.

De medlemsstater, der fremviser de bedste resultater, sørger for den rette kombination af universelle og målrettede ydelser. Universelle foranstaltninger skaber en generelt gunstig situation for familier, fører ikke til fattigdomsfælder og er ikke kendetegnet ved stigmatisering. Men målrettede ydelser, der er udarbejdet således, at de ikke virker hæmmende på lysten til at tage arbejde, skal også nå dem, der befinder sig i den største nød. Uddannelse kan spille en afgørende rolle ved at opveje socioøkonomiske mangler og ved effektivt at lægge vejen åben for en succesrig udvikling for barnet. Medlemsstaterne anerkender behovet for at sikre lige muligheder for alle børn med hensyn til børnepasning og førskoleundervisning, men der vedtages i stigende grad forebyggende foranstaltninger for at løse problemet med elever, der forlader skolen for tidligt.

Ikke desto mindre er det nødvendigt med flere foranstaltninger for at forebygge risikoen for social udstødelse blandt børn og unge, der er dårligt stillet i mange henseender, som f.eks.

romabørn, der ofte er særligt marginaliseret. Målrættede uddannelsesprogrammer, der fokuserer på sådanne dårligt stillede grupper og lægger vægt på et aktivt samarbejde med forældrene, bør i højere grad have støtte.

Den udbredte sociale udstødelse af unge, som tilbringer deres barndom på institutioner, er fortsat et alvorligt problem. I mange medlemsstater kan der konstateres en ændring, således at børn anbringes hos plejefamilier for at sikre familiære omgivelser frem for anbringelse på en institution. Dette er kun et af de mange områder, hvor der er mulighed for ændringer i den førte politik og for gensidig læring (evaluering og uddannelse af plejeforældre, ansættelse af personale til at forestå den forventede stigning i formidlinger osv.).

Kvantitative nationale mål kombineret med et omfattende politisk engagement kan skabe fremskridt i gennemførelsen heraf. Det er af afgørende betydning, at overvågningen er effektiv, og der indføres mekanismer med henblik herpå, hvis der ikke allerede findes sådanne. Men det er vigtigt at erkende, at situationen for de mest sårbare børn, f.eks. børn i institutioner eller gadebørn, ikke kan overvåges ved hjælp af de normale metoder. Det er nødvendigt med særlig overvågningsinstrumenter. Udvalget for Social Beskyttelse har givet sin tilslutning til et forslag om en række henstillinger vedrørende forbedrede analyser og overvågning på grundlag af arbejdet udført af taskeforcen for fattigdom blandt børn og børns velfærd i undergruppen vedrørende indikatorer.

Endelig findes der en uudnyttet synergieffekt mellem strategier til bekæmpelse af fattigdom, politikker vedrørende børns rettigheder og indsatsen for at bekæmpe forskelsbehandling. Man anerkender, at fattigdom blandt børn skal ses meget bredt, ikke kun som økonomisk fattigdom, men med inddragelse af f.eks. materielle mangler, manglende social deltagelse og risikofaktorer, herunder adfærdsrisici.

2.2. Tilskyndelse til at blive længere på arbejdsmarkedet

I det seneste tiår er der i de fleste lande blevet gennemført omfattende strukturreformer af arbejdsmarkedet og pensionsordningerne, og i nogle medlemsstater arbejdes der fortsat hermed. Reformerne bygger på en livscyklustilgang ved at styrke sammenhængen mellem pensionsbidrag og ydelser og strategier for aktiv aldring ved at begrænse adgangen til førtidspensionsordninger, ved at styrke incitamenterne til at arbejde længere og ved at forbedre ældre arbejdstageres forudsætning for at finde beskæftigelse. Det er nødvendigt, at reformerne suppleres med flexicuritytiltag i forbindelse med livscyklustilgangen for at forbedre både antallet af og kvaliteten i job, især for personer med mindre stabile karriereforløb og lav løn, som har svært ved at optjene en tilstrækkelig stor pension. De personer, som gør brug af førtidspensionsordninger, udgør ofte omkring 20 % af de 55-64-årige. En mindskelse af dette antal kan derfor bidrage væsentligt til, at man forbliver længere på arbejdsmarkedet.

Den seneste forbedring i erhvervsfrekvensen for de 55-64-årige kommer alle kategorier af arbejdstagere til gode, også de lavtuddannede. De igangværende reformer af førtidspensionsordningerne bør også fokusere på sidstnævnte gruppe.

De fleste medlemsstater arbejder med reformer for at begrænse udnyttelsen af førtidspensionsordningerne, med hovedvægten på udformningen af arbejdsløshedsunderstøttelsen og førtidspensionsydelse og muligheden for invalidepensioner og genoptræning. Nogle medlemsstater ser også på skatteordninger og udformningen af private pensionsordninger.

De vigtigste mål i disse reformer er at skærpe tildelingskriterierne, samtidig med at man skaber en passende ramme for, at ældre arbejdstagere kan forblive på arbejdsmarkedet med mulighed for undtagelser i tilfælde af særligt krævende eller farlige job, at forbedre incitamenterne for arbejdstagerne til at forblive længere på arbejdsmarkedet og for arbejdsgiverne til at ansætte eller fastholde ældre arbejdstagere og at øge antallet af arbejdsmuligheder for handicappede og lavtkvalificerede ved at forbedre arbejdsmiljøet, ved at validere ikke-formel læring og ved at give mulighed for forbedringer af kvalifikationerne, herunder ikt-kvalifikationer, omskoling og livslang læring, ofte med udnyttelse af støtte fra ESF.

I nogle medlemsstater er der imidlertid et stigende antal mennesker, som gør brug af førtidspensionsordningerne. Det er derfor nødvendigt med mere systematiske reformer for virkelig at kunne mindske tidsrummet mellem det sidste jobs ophør og overgangen til den ved lov fastsatte pensionsalder. De fleste foranstaltninger øger det fald i de fremtidige offentlige pensionsbetalinger ved en given alder, som man forventer, og bidrager således til den bekymring, der er med hensyn til fremtidige pensioners tiltrækkelighed. Det passende svar herpå er at sikre, at flere arbejder, og at de arbejder længere tid, hvilket kræver en aktiv indsats for at mindske forskelsbehandlingen over for ældre arbejdstagere på arbejdsmarkedet. Det understreger også vigtigheden af supplerende private pensionsordninger.

2.3. Sikring af privatfinansierede pensionsordninger

Privatfinansierede pensionsordninger får stadig større betydning. Dette indebærer generelt et skifte i fordelingen af risici mellem modtager, staten, de pensionstegnende virksomheder og pensionsfonde, og det er nødvendigt, at der sker en effektiv evaluering ledsaget af en passende regulering.

Det er ikke let at vurdere virkningerne for fremtidige pensioners tilstrækkelighed, og det afhænger af omfanget af bidrag, som overføres til finansierede ordninger, og deres faktiske dækning. Større beskæftigelse og øget produktivitet, øger dækningen for de arbejdstagere, som i mindre grad har adgang til private pensioner, men det synes at være nødvendigt med særlige politikforanstaltninger for at øge den nuværende dækning på 50-60 % i gennemsnit for at sikre, at hele den erhvervsaktive befolkning kan optjene private pensionsrettigheder i tilstrækkeligt omfang – et mål, som mange medlemsstater har fastlagt. De fremtidige pensionsydelse vil også afhænge af det reelle afkast af den akkumulerede kapital og af de faktiske omkostninger og gebyrer – hvilket især kan påvirke de små pensioner.

I de medlemsstater, der er begyndt at lægge større vægt på private pensionsordninger, er overgangsmekanismerne stadig under udarbejdelse. Endvidere kan forskellige faktorer have stor indflydelse på de fremtidige pensionsydelse, såsom den lovpligtige alder for optagelse i ordninger med obligatorisk indbetaling, hvordan perioder uden indbetaling af bidrag behandles, indekseringsbestemmelser, udformning af garantier samt pensionsalderen.

Men finansierede ordninger skal også tilpasses stigningen i den forventede levetid. Med den øgede vægt på finansierede pensionsordninger er det nødvendigt, at statens rolle fastlægges klart. Dette indebærer en fastlæggelse af betingelserne for udbetalinger, en effektiv overvågning, information af offentligheden og øget forståelse for finansielle sammenhænge.

2.4. Udjævning af uligheder på sundhedsområdet

På trods af generelle forbedringer inden for sundhedsområdet er der fortsat en voldsom forskel i resultaterne på området, ikke kun mellem medlemsstaterne, men også inden for den

enkelte medlemsstat mellem forskellige befolkningsgrupper, afhængigt af deres socioøkonomiske status, bopæl, etniske gruppe og køn. Gennemsnitligt har mennesker med et lavere niveau med hensyn til uddannelse, indkomst eller status på arbejdsmarkedet et kortere liv, ligesom de oftere er syge end bedrestillede grupper, og disse forskelle bliver ikke mindre. Uligheder i indkomstfordelingen, fattigdom, arbejdsløshed, stress, dårlige arbejdsvilkår og dårlige boliger er vigtige faktorer i spørgsmålet om uligheder på sundhedsområdet ligesom den enkeltes adfærd, og om man er villig og i stand til at dække omkostningerne hertil.

Sundhedssystemerne har bidraget markant til forbedringer på sundhedsområdet i hele EU, men adgangen til sundhedsydelser er fortsat ulige fordelt mellem de sociale grupper. Det er en stor udfordring at give alle adgang til sundhedspleje af høj kvalitet, svarende til de nyeste teknologiske landvindinger, samtidig med at man sikrer bæredygtighed. Medlemsstaterne er derfor ved at gennemføre politikker, der mindsker disse uligheder, f.eks. ved at tage spørgsmålet om risikofaktorer op gennem kampanjer på sundhedsområdet, ved at mindske forekomsten og udbredelsen af visse sygdomme og ved at sørge for mere effektive forebyggelsesaktioner inden for forskellige områder (i hjemmet, på skolen, på arbejdet). Det er også vigtigt at tage skridt til en øget dækning af befolkningen, tage problemet med finansielle hindringer for sundhedspleje op, lægge større vægt på informations- og forebyggelsesarbejde i forhold til behandling og at fjerne kulturelle hindringer for brug af sundhedstjenesteydelser. Midlerne fra strukturfondene vil hovedsageligt blive anvendt i konvergensregioner for at støtte reformer og opbygge kapacitet, for at give bedre adgang for alle og for at udvikle de menneskelige ressourcer.

Men det er nødvendigt med en kombination af en generel politik og politikker, der specielt er tilpasset de lavere socioøkonomiske grupper. Bogstaveligt talt alle medlemsstaterne har gennemført generelle eller næsten generelle rettigheder til sundhedspleje og har tilpasset tjenesterne, så de også omfatter de personer, der har problemer med at få adgang til konventionelle tjenester som følge af fysiske eller mentale handicap eller på grund af sproglige eller kulturelle forskelle. Kun få medlemsstater er begyndt at behandle problemet med uligheder på sundhedsområdet systematisk og omfattende ved at mindske sociale forskelle, ved at forebygge de heraf følgende forskelle på sundhedsområdet eller ved at tage de problemer med dårligt helbred op, som følger heraf. Dette ville i praksis sikre lige adgang ved ensartede behov. Endvidere spiller politikker uden for sundhedsområdet også en vigtig rolle, når befolkningens sundhed skal forbedres, og når de eksisterende mangler i forbindelse med sundhedsplejeydelser skal afhjælpes.

2.5. Langtidspleje

Den demografiske aldring og socioøkonomiske ændringer anses normalt for at være den vigtigste drivkraft bag den større fremtidige efterspørgsel efter langtidsplejeydelser. Stigningen i efterspørgslen skyldes i realiteten først og fremmest en stigning i den forventede levetid, forekomsten af invaliditet og antallet af plejefafhængige. Medlemsstaterne har erkendt nødvendigheden af at se langtidspleje som en ny social risiko, der skal dækkes af den sociale sikring, og de har forpligtet sig til at sørge for en næsten generel adgang hertil. Det er uundgåeligt med visse forskelle i tilbuddet af ydelser, men den enkeltes evne til at betale eller andelen af private finansieringskilder må ikke afskære nogen fra adgang til ydelser af høj kvalitet. På trods af de erkendte behov omfatter de nuværende ydelser ikke nødvendigvis en omfattende og generel ramme for langtidsplejeydelser. Medlemsstaterne forsøger at sikre en bæredygtig blanding af offentlige og private finansieringskilder. Foranstaltningerne omfatter også ændringer i finansieringsmekanismerne, men i mange lande har man endnu ikke sikret en finansiering af langtidsplejen.

Det fremgår af de nationale rapporter, at det foretrukne alternativ til pleje i en institution er pleje tilpasset den afhængige person i hjemlige eller lokale omgivelser. Støtte til uformelle plejere og udnyttelse af ny teknologi kan hjælpe mennesker til at forblive længst muligt i eget hjem. Midler fra strukturfondene vil blive anvendt til at fremme en afinstitutionisering og en styrkelse af lokale tjenester. En bedre koordinering mellem sundhedstjenesten og de sociale tjenester er af afgørende betydning for at opnå en hensigtsmæssig kontinuitet i plejen, der giver mulighed for et højt kvalitetsniveau og en effektiv ressourceudnyttelse ved langtidsplejeydelser i en institution eller på lokalt plan. For at sikre et højt kvalitetsniveau skal foranstaltningerne omfatte ensartede standarder og godkendelsesmekanismer for kvaliteten kombineret med evalueringsmetoder fastsat ved lov.

Et lige så vigtigt spørgsmål vedrører arbejdsstyrken inden for langtidsplejen, som hovedsagelig består af kvinder. Især i de lande, hvor man står over for mangel på arbejdskraft, udgør ansættelse af personale, uddannelse og efteruddannelse en udfordring, hvor ESF har muligheder for at yde støtte, og det samme gælder koordineringen af formel pleje og uformel pleje. En forbedring af arbejdsforholdene og en formel anerkendelse af uformelle plejere inden for sociale sikringsordninger er en måde til at sikre et højt kvalitetsniveau i den uformelle pleje.

3. UDVIKLINGEN FREMOVER MED HENSYN TIL DEN ÅBNE KOORDINATIONSMETODE

Det fokus, der i 2007 har været på udvalgte emner, gav mulighed for en dybgående analyse af de pågældende spørgsmål og de politiske reaktioner. Især opmærksomheden omkring fattigdom blandt børn har øget den fælles forståelse for de forskellige faktorer, som er afgørende for børns og unges sociale integration og velfærd. Hvis man bygger videre herpå og sikrer lignende fremskridt i kommende temaår, vil virkningen af den åbne koordinationsmetode på de fælles sociale mål blive styrket.

Den åbne koordinationsmetode tjener som et redskab til at fremme en fælles forståelse af de prioriterede områder inden for socialpolitikken. Metodens ramme for gensidig læring og udveksling af erfaringer har ført til mere effektive politiske strategier. De hidtidige fremskridt bekræfter gyldigheden af de fælles sociale mål. De udgør en omfattende ramme for en samlet aktion, og analysen af de langsigtede udfordringer viser nødvendigheden af, at indsatsen bliver optrappet.

At finde metoder til en yderligere udvikling af samarbejdet stod højt på dagsordenen for 2007 for Udvalget for Social Beskyttelse. Overvejelserne var koncentreret om en styrkelse af muligheden for gensidig læring. Man nåede til enighed om en række forbedringer, der skulle gennemføres i perioden 2008-2011:

- Et skift til en mere kontekst- og procesorienteret fremgangsmåde, hvor man også ser på mislykkede politikker og en iterativ udvikling af strategier som reaktion på givne hindringer.
- En mere samlet og strategisk anvendelse af alle foreliggende instrumenter som støtte for gennemførelsen af den åbne koordinationsmetode (især PROGRESS).
- En mere systematisk inddragelse af vigtige resultater i udformningen af politikker, byggende på en styrket overvågning.
- En styrkelse af den analytiske ramme, herunder også en evaluering af de sociale virkninger.

- Yderligere forbedring af forvaltningen ved at sørge for en permanent inddragelse af aktører, herunder lokale myndigheder, i hele den åbne koordinationsmetodes cyklus.
- En styrkelse af den gensidige positive vekselvirkning mellem den åbne koordinationsmetode for sociale spørgsmål og andre relevante EU-processer i forbindelse med Lissabonstrategien.
- Forbedret viderebringelse af resultater.

Med sit initiativ vedrørende aktiv integration³ har Kommissionen opfordret medlemsstaterne og andre aktører – til at overveje et forslag til en yderligere styrkelse af kapaciteten i den åbne koordinationsmetode i støtten til medlemsstaternes indsats for at gennemføre de fælles sociale mål. Der skal tages hensyn til nærhedsprincippet og de forskellige forhold i de forskellige medlemsstater. Men målet er at bygge på den fælles forståelse af udpegede vigtige udfordringer for i enighed at udarbejde vejledninger for gennemførelsen. Den åbne koordinationsmetode vil på denne måde blive gjort mere effektiv med hensyn til fremme af bedste praksis og overvågning af fremskridt.

³ Høringen om Kommissionens meddelelse "Modernisering af social beskyttelse for at opnå større social retfærdighed og økonomisk samhørighed: fremme af en aktiv integration af de mennesker, der befinder sig længst væk fra arbejdsmarkedet", KOM (2007)620 blev indledt den 17. oktober 2007.